

Otázka: Produkční a reprodukční vlastnosti prasat

Předmět: Chov zvířat a veterinářství

Přidal(a): Baruu

Produkční vlastnosti prasat

Všechny vlastnosti, které nějakým způsobem souvisí s tvorbou jatečného produktu

Výkrmnost

schopnost potravy vytvářet jatečný produkt

-posuzujeme- průměrný denní přírůstek (g) 700-800g

-spotřeba krmiva (MEp) na kg přírůstku- ukazuje na efektivnost výkrmu

-prase živiny využije na zachování životních funkcí, na produkci, využije na tvorbu tuku

-růst a výkrm prasat-rychlost růstu-přírůstek živé hmoty za jednotku času

-intenzita růstu- dědičně podmíněna a ovlivněna prostředím, roste prase mladé, čím starší tím menší intenzita

-kapacita růstu-velikostní mez, určuje rámeček zvířete

-růstová hodnota- přírůstek tělesné hmoty za časovou jednotku

-průběh růstu- nejdříve roste prase do výšky a délky, poté se přidá růst do šířky a hloubky, do výšky- do 1roku, délky- do tělesné dospělosti, nejvíce roste svalová soustava

Činitelé- vnitřní- genetiky, hormony

-vnější- mikroklima, způsob odchovu, ošetřování

Jatečná hodnota

Jatečná výtěžnost- 70%

Kvantitativní ukazatelé- podíl libového masa, systém seurop, výška hřbetního tuku (mm), poměr masa a kostí, poměr masa a tuku

Kvalitativní ukazatelé- barva masa, šťavnatost, chuť, vůně, mramorování, vláknitost, křehkost, vaznost, pohlavím, léky, přeprava na jatka, jatečné zpracování

Cenné části- pečeně, kýta, plec, krkovice

Méně cenné- kolena, bok, lalok, paždík

Tučné- bůček, hřbetní sádlo

Stres a vady masa (jakostní odchylky)

Některá plemena jsou náchylná některá ně, podle intenzity šlechtění

Vady

- PSE- bledé, měkké, vodnaté

-nízká vaznost vody, často kýty, nejdelší zádový sval

-pečeně, odkapává z něj voda, působí problémy při technologickém zpracování

2) DFD- tmavé, suché, tuhé

-neuvolňuje šťávu, lepkavé, má velice dobrou vaznost vody, poskytuje více svalových skupin

3) Hampshirský faktor (acidózní maso) HF- u Hampshira a kříženců

-den RN

-zjišťujeme geneticky

Stanovení vad

Barva masa- závisí na obsahu svalového barviva, plemeni, věku, únava, zdravotní stav

Vaznost- maso v klidu, mechanicky namáhané

pH-5.8-6.2 mírně kyselé 45 minut po porážení a 24 hodin po porážení

PSE-nižší než 5.8pH- glykogen se změní na kyselinu mléčnou, zůstane ve svalovině

DFD- je vyšší než 6,2pH- způsobeno kyselinou mléčnou, ze svalu přejde před porážkou do krve

HF- pH 5.8-6.2   pH 24 hod nižší než 5.8

Předcházení vad

Vyřazování jedinců náchylných ke stresu

Maximální omezení stresu

zjišťování

zjišťujeme pomocí testů DNA- PCR

halotanový test

reprodukční vlastnosti prasat

reprodukční vlastnosti kanců

výběr do plemenitby-velice přísný

-velká variabilita

-plemenná hodnota jedince

-exteriér

-kondice- chovná, stupnice 3.5 do 5

-varlata- velikost, stejnoměrnost, uloženost, konzistence

-končetiny, úhel, pevnost

-způsob chůze

-předkožka

-penis- erekce, délka vysunutí a snadnost

-ejakulát

Využití v plemenitbě- kance můžeme použít v plemenitbě až po zapsání do registrů kanců

-pohlavní dospělost 5-6 měsíců

-chovatelská dospělost 9-10 měsíců

-sperma- 3 dny, stoupá tvorba do 18-24 měsíců věku, není problém s objemem, ale s obsahem spermií

- Přirozená plemenitba z ruky

Ve výběhu vysoké procento zabřeznutí, samotné připouštění trvá poměrně dlouho 10-30 minut, 5-15ml ejakulátu

Dvojskok

Do jednoho roku věku 1dvojskok týdně

Starší kanec 2 dvojskoky týdně

Problém s 4-5 letým kancem- těžký a nesmí se používat na prasnici

- Umělá inseminace

Probíhá na inseminační stanici kanců

Fantom- lavička, která může být potažena kůží, kance na ní musíme naučit skákat, fantom stále na stejném místě, sejně ošetřovatelé

Odběr do ruky- kanec skočí na fantom, ošetřovatel uchopí penis a odchytí ejakulát

Hodnocení semene kanců

Objem minimálně 100ml, výjimka Duroc minimálně 80ml, průměr 200ml

Barva- bílá, semeno může opaleskovat, může být i průhledné

Konzistence- vodnatá až hlenovitá

pH 7,3-7,9

koncentrace spermií 0,3 mil/mm³

podíl aktivních spermií 70%

zpracování ejakulátu

naředění

nadávkování- 80 až 100 ml do plastového flakonu (sáčku)

zchlazení 16C, vydrží 3-5 dnů

vlastní inseminace

inseminační technik- zjistit správnou prasnici, kontrola říje, očištění pohlavních orgánů, zavedení inseminační pipety- plastová na konci rozšířená- oliva (aby držela v děložním krčku), připojení flakonu a nechá se to samovolně vytékat (prasnice sama vysaje za 5-10 min), vyndáváme zavaděč a vyhodíme, záznam do karty

organizace inseminace

podnikový- podnik si vyrobí inseminační dávku a zde se i použije

dodavatelský- dávky se vyrobí na inseminační stanici, prodej do chovu

poruchy plodnosti kanců

produkce ejakulátu bez spermií

produkce ejakulátu s ojedinělými spermii (úraz, nemoci, výživa, stres)

degenerace varlat

dočasná sterilita

výrazně snížená plodnost- horečnaté onemocnění

poruchy končetin nebo beder

ztráta sexuální aktivity- přetěžování, výživa, nemoc, stres

perzistentní uzdička- zabraňuje vysunutí pyje

krvácení z předkožky

reprodukční vlastnosti prasnice

- Plodnost

Schopnost produkovat určité množství selat ve vrhu

Posuzují se všechna selata

Potenciální- schopnost prasnice během říje uvolňovat vajíčka schopna oplození

-14-20 vajíček   schopna až 25 vajíček

-12-14 selat

Skutečná- vyjadřuje počet všech živě narozených selat

-je nižší než potenciální- vajíčka nemusí být oplodněná, odumření plodu

Vlivy- věk při prvním zapuštění

-délka mezidobí 150-160 dní

-intenzita plodnosti- počet vrhů na prasnici a rok -> 2,2

-pořadí vrhu- plodnost stoupá do 4-5 vrhu, poté klesá

-výživa

-ustájení a ošetřování

-individualita

-vliv otce a matky

-plemeno

- záleží na čistokrevné nebo křížence (větší plodnost)

Poruchy- PRRS-reprodukční a respirační syndrom prasat, virové onemocnění (zmetání, předčasné porody, mumifikovaná selata)

-SMEDI- S- mrtvě narozené selata, M- mumifikovaná selata, ED- embryonální úmrtnost, I- neplodnost

- Mléčnost

Schopnost produkovat mléko pro potřebu selat

Albuminové mléko- člověk, králík, kůň

Závisí na výživě v době březosti

Hmotnost vrhu ve 21 dnech= hodnocení mléčnosti

Složení mléka-B 5.5%

-T 7%

-C 4%

-min. I. 0.8%

Vlivy- výživa, plemeno

-individualita, genetika

-počet a rozmístění struků

-tvar vemínek

Pohlavní cyklus prasnic

Pohlavní dospělost- 6 měsíců

Dlouhý 21 dnů

Říje 2-3 dny (boukání)

Příznaky říje- otok a zrudnutí vulvy

-prasnice neklidná, leze na hrazení

-otravuje ostatní prasnice

-skáče na ostatní

-odmítá žrát

-špičky uší přikládá k sobě

-reflex nehybnosti- příznak ovulace, prasnice je ochotná se pářit, nastává v druhé polovině říje, zapouštíme prasnice (zjišťuje se tlakem na záď na bedra- prasnice stojí a očekává krytí)

Chovatelská dospělost- 8 až 9 měsíců

-2 až 3 říje

-130 kg

Tělesná dospělost- 2 roky

Zapouštění plemenic- 10 až 12 hodin

-Opakování od zjištění nehybnosti= dvojskok

-vajíčko má životnost 6-8 hodin

-spermie přežijí 1 den

-spermie tam musí být dřív než vajíčko

Řízená reprodukce

Vhodná pro turnusový provoz

Dělá se inseminace

Synchronizace říje- celá skupina prasnic se bouká najednou

-použití hormonálních preparátů- za 24 hodin inseminace a po 24 hodin reinseminace

-odstav selat- od odstavu se prasnice bouká

Synchronizace porodů-dělá se hormonálně

-můžeme prvně píchnout ve 111 den březosti a bude se prasit do 48 hodin

Porod prasnice

115 dní

Porod je důležité a kritické období pro prasnici i selata

Pozitivní vliv- pohybová aktivita v době březosti

Sele 1.2-1,5kg

Fáze porodu

Přípravná fáze-nápinky -> kontrakce břišní svaloviny

-více nápiněk s blížícím se porodem

-zduření a prokrvení vulvy

-může se objevit krvavý výtok

-spouští břicho, nalitá vemínka

-zduření struků, odkapávání mleziva

-zvýšená teplota

-prasnice neklidná

-často močí a kálí

-šviháním ocáskem

-staví si hnízdo

- trvá 2-6 hodin

Vlastní porod- vypuzení a narození selete

-začíná vstupem selete do děložního krčku

-prasničky- nervózní, neklidné, agresivní chování vůči selatům

-prasnice- neklidná= zvýšená rizika na zalehnutí selat

-trvá 1-6 hodin může trvat i 24 hod

-u prasničky kratší doba porodu- nemá opotřebovaný organismus

-54% selat přední poloha

-46% selat zadní poloha

-selata se rodí po 20 minutách

- u prasniček 10-15 minut

-čím delší interval tím horší pro selata- přidušení

Poporodní fáze- odchod lůžka

-lůžko odchází po posledním seletí

-přítomnost ošetřovatele při porodu- komplikace a zalehnutí při porodu

-přežitelnost selat dána geneticky

-ošetřovatel může ovlivnit

-prasnice nepotřebuje pomoc

Ošetřování po porodu

Selata- zbavím zbytků plodových obalů

-ošetření pupku

-kontrola životních funkcí

- 32 až 35C- nemá vyvinutou termoregulaci

-ochrana před agresivitou prasnice

-vztah selata a struky

-přední struky slabší selata

-silnější selata k zadním strukům

-sele si pamatuje struk

Prasnice- ochrana před průvanem

-pohlídat odchod lůžka

-pošetření a kontrola pohlavních orgánů

-mlezivo, kojení selat

-teplý posilující nápoj